

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Előfizetési árak: Helyben. 10 kor. — fill. Egy évre 50 Fél évre 25 Negyed évre 12 Egy hónap 5 Egy nap 1 Egyösszesen ára 4 fillér.		Vidékre küldve: Egy évre 16 kor. — fill. Fél évre 8 Negyed évre 4 Egy hónap 1 Egy nap 1 Egyösszesen ára 4 fillér.		Főszerkesztő: BENEDEK JÁNOS. Felelős szerkesztő: IFJ. MÓRICZ PÁL. Kiadók: HOFFMANN és KRONOVITZ.	Hirdetési díjak: Hat hasábos petit sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és többes példájú hirdetések jutányosan. — Apró hirdetés minden sor 4 fillér.
---	--	---	--	---	---

„Becsületes színház!”

Makó Lajos színigazgató jelentős szavattal mondott a megnyitó előadáson. Beköszöntő beszédében azt mondta: „vezetése alatt a debreczeni színház becsületes színház marad.”

Ez a kijelentés leginkább és megdöbbentően bizonyítja, hogy a magyar színház mennyit súlydult az utóbbi néhány évtizedekben. Maga a színház igazgatására hivatott régi, érdemes szakférfiu és művész szükségét látja a megnyugtató, a nemesebb irányul kecsgetető kijelentésnek, hogy „becsületes színház, becsületes színház” akar fentartani.

Férfi szónak, öntudatos, önértékes, szellemi munkás megfontolt, határozott kijelentésének fogadom Makó Lajos igazgató szavát és magyar lelkem őszinte, tiszta hevével, a közös nemzeti eszmények iránt érzett önzetlen szeretettel és jóindulattal ajánlom föl gyöngye erőmet e becsületes irány támogatására. Én azt hiszem, hogy az így nyújtott jóbort az érdemes Makó igazgató nem utasíthatja vissza, sőt bizonyosan amiatt sem ítél balul, hogy igazgatói iránymunkálkodásába akarok belekaparászni, midőn vezér-elvként fogadható és szép kijelentését kiegészítem azzal, törekedjek arra is, miszerint a vezetése, gondjai alá helyezett, ősi szép multu debreczeni színház ne csak egyedül „becsületes színház”, de egyszersmind „becsületes magyar színház” is legyen.

Becsületes magyar színházra van nekünk szükségünk, hogy az alacsony szórakozó helyek sarából az izlést nemesítő, a nemzeti szellemet erősítő, ébrentartó templommá emeljük ki a színház, mely a tobzódó erkölcsatlenségeknél, a mételeyező külföldi idegen szemétnél, a ripők szellemek, a fajulásoknak, vadságoknak, szennynek, szemérmatlenségeknél, a pirulást nem ösmerő érzéki ingerléseknél, meztelen látványosságoknak rothadó szemétdombra épített szégyenpiaza már évek óta. És magyarnak csak csufaságból, gnyuból nevezhető ez a nemzetközi színház, színház, melyen és melyben szertelen gajdosok üvöltöztek, festett arczu dákák rikoltoztak estéről-estére legszégysenteljesebb gyalázatosságokat a megbóditott, megzavarodott, megmételeyezett, a tiltakozásra, felháborodásra erkölcsi és nemzeti erejében gyengült közönség fülébe, mely közönség a legsivárabb, legszámítóbbról idegen lelkü, czélu, egyedül az üzér hasznót kereső, elvetemedett tollbetyárok és gseft direktorok által a külföldi szemétdombokról honi talajba ültetett mérgező dudvákat a legkedvesebb virágokként fogadta, élvezte, a helyett

hogy irók, művészek, közönség irtókapával szegültek volna ellen e fertőző beplántálásoknak, a mérgező dudva kertészeknek. A dudvát kapaéllal, a piszkos kezü és idegenlelkü kertészke-döket kapafokkal kellett volna fogadni mindjárt előjáróban, akkor a dudva és dudvaslelkük miatt nem fonyadtak volna le a mi harmatos, édes illatu honivirágaink, nem gyaláztattak volna annyiszor megtorlatlanul a magyarság által fentartott színházokról a mi nemzeti eszményeink, erkölcsaink, legbensőbb nemes érzéseink; hanem ész nélkül takarodott volna onnét a betolakodó, veszedelmes mérgekeverő had sidegen kufárszellem. És ma egyetlen magyar színház igazgatójának sem volna szüksége fogadalmat tenni arra, hogy: „vezetése alatt a színház becsületes színház marad.”

A debreczeni törzsökös magyar és áldozatkész közönség, mindenesetre megnyugodva fogadja Makó Lajos színigazgató fogadalmát. És ha a debreczeni színház az ő vezetése alatt valóban „becsületes magyar színház” marad, melyről ki lesz zárva az erkölcsstelen, melyre csak rostán át kerülhet az idegen szellem nemesebb értékü terméke is, ekkor számíthat mindnyájunknak önzetlen támogatására.

Ifjabb Móricz Pál.

Régi időből.

Az alatt a zászló alatt küzdött az öreg ur, melyet a haza függetlenségeért bontott ki a lelkesedés örökölt pár lösebet s a branyiszkói lóbogóból egy foszlányt, amit szent ereklyeképpen őrizett . . .

— Ha meghalok — mondta hü cseledjének — mellemre tedd szolgám ezt a szentséget s az öreg urnak teljesedett ezen kívánsága s most már ő is régen pihen bajtársaival a mindnyájunkat betakaró zászló árnyékában, melynek felirata: enyészet.

A sors úgy hozta magával, — az öreg ur szerint Hador úgy rendelé — hogy ő, Barai Péter negyvennyolcas százados a fegyverletétel után harmincz évre olyan hivatal főnöke legyen, hol alkalmazásban volt négy öreg napidíjas, kik szintén a szabadságharcot mint közhonvédek elték át. A közös nagy eszme, mely a fiatalokat lelkesítette, az öreg urakat is egyesítette, a nagyságos ur bár szigorú embernek szeretett látszani, mégis vonzódtott az öreg díjnokokhoz, gendot viseltetett rájuk, ha valamelyiknek baja volt, segítette, szóval mostan is, mint régen, bajtársainak tekintette őket.

A mellett azonban, hogy így érezett, nem akarta azt nyilvánítani s csak ha hosszabb időre elutazott, vagy nagyobb baja volt egyiknek-másiknak — pattant ki e valóság.

Talán úgy gondolkozott, nem szükséges azt az embernek mutogatni, hogy ha jót tesz elég az, ha a maga megelégedésére cselekszik. Vagy talán attól tartott, hogy nagyon elbiznák magukat az öregek . . .

Minden reggel nyolcz órákor nagy pontossággal a helyükön ültek az ősz irtók. János, a szolga, — ki meg véletlenül a poroszokkal átlott szemben Königrétréznél — ilyenkor rendkívül vigyázott a rendre. Ha a nagyságos ur közeledett a folyosón, János odasugta az asztal egyik végén ülő Harmathnak, a kivel legbizalmasabb volt: „Öjön!” Az ő a nagyságos ur. Harmat ez értesülést tovább bocsátotta a munka — az általános czeruzafaragás megkezdődött. Más dolguk az öregeknek nem igen akadt, mert hiszen a napi posta egy két levélnél többet nem hozott.

Na, de tinta, fehér papír, szóval a felszerelés minden neme készenlétben volt mindenik előtt. A penna megrozsdásodott, a tinta penészt kapott, hanem a czeruza

minden héten fogyott, mert hiszen mégis valamit csak kell dolgozni a napi nyolczvan krajczárért s így az áldozat az irón lett.

János megint benézett, az iratnyalábokról lecsapta a port s általánosságba jelenti a nagyságos ur megérkezett. A folyosón a lépések egész közel hallatszottak, János az ajtót föltárja s azon egy barátságos képü magyar nadrágos, ősz nagy alak lép be. János meghajtja magát, beteszi maga után az ajtót, az öreg tollnokok, mint az iskolába, fölállnak, meg ismét leülnek s folytatják buzgalommal az irónhegyezést.

— Irtózatost füst, — szól mély bariton hangon a nagyságos ur — megtiltom, hogy ilyen füst legyen! Hallja! Nyirjesi, hozzon tintát, papirozt, dolgozni fogunk!

A nagyságos ur kimegy, utána Nyirjesi, hóna alatt egy egész irodai felszereléssel s füle mellett egy hosszú száru pennával. A bent maradt három öreg igen megvan elégedve a rövid látogatással s kezdnek egymás közt beszélgetni a rég elmúlt időkről. Hanem Nyirjesinek más a dolga! A nagyságos ur rettenetes szigorú, de jó ember. Ha valakit meg akar dolgoztatni, hát

Kóbor cigányok.

Régi panasza már a vidéki törvényhatóságoknak, vármegyéknek és városoknak egyaránt, hogy a vándor cigányok ellen hasztalan minden óvintézkedés.

Valósággal rémei ők a vidéknek, akikről sem törvény nem intézkedik, sem ellenük olyan rendszabály fenn nem áll, amelynek alapján hathatósan védekezni lehetne ellenük. A hol a kóbor cigányok felütik piszkos sátraikat, ott megszünt a vagyon és életbiztonság. Különösen a félreeső falvak népei nincsenek soha biztonságban miattuk. A mily hirtelen jönnek, oly hirtelen kél lába minden ingósnak, amely a kezük ügyébe akad.

Veszedelemesek télen és nyáron egyaránt. Nyáron főképen a vagyonbiztonságot veszélyeztetik. Az aratási és egyéb gazdasági munkálatok miatt ilyenkor a falu népe künn tanyáz a földeken, mezőkön és a falu az öreg asszonyokra, gyermekekre és a nyomorékokra van bízva. Természetesen ezekkel könnyen elbánnak. Hirtelen ellepik a falut és amikor a gazdák hazarohannak, már a harmadik határban járnak. Mulatni lehet ugyan rajta, de tény, hogy igen sok vidéken, ahol észreveszik a sátoros cigányokat, a harangozók félrevertik a harangokat és így jelzik a fenyegető veszedelemet.

Télen az országutakon az emberélet sem biztos tőlük. Megtámadják a magános utasokat, a kocsin utazókat és gyilkolnak, rabolnak. Csak a múlt évben történt meg, hogy a felvidéken a kóbor cigányok vakmerősége odáig terjedt, hogy egy kis vasúti állomást támadtak meg és kirabolták a pénztárt.

Intézkedni pedig ellenük, megfelelő törvény hiányában, bajos. Letelepíteni őket nem lehet, mert egy helyben maradni, dolgozni nem tudnak s nem is akarnak. A mellett nem igen akad község, a mely szívesen venné a letelepítésüket. Nem csoda tehát, ha a vidéki törvényhatóságok most tömegesen fordulnak a képviselőházhoz és

sürgetik a kóbor cigányok megrendszabályozását.

Legutóbb Árva, Liptó, Zemplén, Heves, Nógrád, Pozsony, Arad, Zalavármegyék, több erdélyi vármegye, aztán pedig Szabadka és Szeged városa és Bács-Bodrog vármegye fordult a törvényhozáshoz ugyancsak a kóbor cigányok ellen kérve hathatós intézkedést.

Nemrég a képviselőház is foglalkozott a vándor cigányok ügyével. Szederkényi Nándor, Kossuth Ferencz és több képviselő hozta szóba és követelték, hogy a vidék rémeitől meg kell szabadítani a lakosokat. Maga Széll Kálmán miniszterelnök, mint belügyminiszter kijelentette, hogy melegen óhajtja a kérdés rendezését, de tanácsokat kér, mert a kérdés egy a telepítés kérdésével és csak gyökeres intézkedéssel lehetne segíteni a bajon. Igen ám, de hogyan és mikép?

Az ősszel egybegyűlő képviselőház a kérvények kapcsán újból foglalkozni fog ezzel a nagyfontosságú kérdéssel.

Nem volna e helyesebb, ha előzetesen a belügyminiszter meghívna a vidéki törvényhatóságokat tanácskozássra és anketet tartana? Bármennyire kételkedünk is általában az anketek eredményes működésében, éppenséggel nem tartjuk lehetetlennek, hogy ezen az anketen mégis felmerülnek olyan eszmék és javaslatok, a melyek az ügy megoldását az ország egész lakosságának közmegelegedésére és a kis községek végtelen örömeire elősegítik.

A husárok emelkedése.

(Budapesti levél.)

(S) A viszonyokat felületesen vizsgálók csak annyit látnak és tudnak, hogy a magyar vidéki vásárokon a marháarak emelkednek s a vidéki mészárosok e miatt kénytelenek a hus árát felemelni. Azok azonban, kik a jelenségek okait is kutatják, ezen ár-

emelkedésnek magyarázatát a németországi husárok rohamos emelkedésében lelik föl. A német vámbizottság szeptember hó 23-iki ülésében heves vita folyt e kérdésben. A szocialisták és szabadelvűek újólag követelték a határok megnyitását az élő marha behozatalra nézve, az agráriusok ezt fölöslegesnek nyilvánították, mert Németországban nincs marhahiány.

Hogy a sertésekben ez idő szerint mutatkozik hiány, azt elismerik, de ez csak muló jelenség s maga Podbielski földművelési miniszter is azt jelentette ki, hogy a husdrágulás nemzetközi általános baj, amelynek oka egyes egyedül Amerika múlt évi rossz kukoriczatermésére vihető vissza, minek következtében Amerika és Angliában is 40 százalékkal emelkedtek a husárok s hogy nem sok idő múlva újra normális állapotok fognak bekövetkezni.

A német vámbizottságban hevesen megtámadták a bajor kormányt ott levő képviselőjét amiatt, hogy miért egyezett bele kormányja abba, hogy a 3 napi határidő, amely a behozott élő marha levágására rendeletileg megállapítva volt, kitágítások 5 napra, — ami jelentékeny könnyítés az importőrökre nézve? A bajor kormány képviselője kijelentette azt, hogy a bajor kormány most gyűjti az adatokat annak konstatació végett, van-e hushiány vagy nincs? Es ahhoz képest fog eljárni.

E közben pedig a német városi lakosság nem szűnik petíciókkal ostromolni a német birodalmi kormányt, hogy nyissa meg a határt a marhabehozatal előtt és panaszkodja a husárok elviselhetlensége miatt. A védvamosok közlönyei azonban napról-napra heves harczt folytatnak ezen petíciók ellen és szakadatlanul azon lovalognak, hogy hushiány nincs és a német birodalom képes maga is ellátni hussal lakosságát, mert a marhák létszáma sokkal nagyobb arányokban emelkedik, mint az emberi lélekszám s így előreláthatólag rövid idő alatt a német birodalom semmiképpen sem fog a külföldi behozatalra szorúlni.

az aztán dolgozik is. Beérnek a főnöki szobába. A nagyságos ur reá mutat az íróasztal melletti székre: üljön oda! — szó!

Nyirjesi leül, de a széket nem jól helyezte el.

— Hogy van az a szék, igazítsa meg, dolgozni fogunk.

Mint a czövek, úgy ül Nyirjesi s lesi a további parancsot.

A nagyságos ur alá s fel sétál szobájába, egyszer hirtelen megáll: Na! — oda fordul az asztal mellett figyelemmel ülő öreghez — azt akarom, hogy semmi baj ne legyen, míg oda leszek. Érti!? Én most fürdőbe megyek, nem szeretném, ha hiba lenne azért, hogy itthon nem vagyok. Mondja meg a többieknek is. — Egy hanggal magasabban szólt most a nagyságos ur, mert most jön a parancs: „Aztán mindenki pontosan betartsa a hivatalos órát — ha van munka, ha nincs — reggel nyolcz órakor itt kell lenni, mert nem lehet tudni, milyen lesz a helyettesem. Nem szabad panaszra okot adni. Elvárom, hogy nem lesz ellenök kifogás... Lassu magának beszélő halk hangon így folytatja: — elég pontos embereknek ismerem eddig magukat. Ejnye — az egyik kezét a vállára tette a nagyságos ur, egy seb sok kellemetlen percet szerzett neki s eszébe hozta a múlt idöket — vigye fene a németjét, megint itt babrál a vállamnál. Aztán szólt tovább: van-e már annak a Ger-

gőnek lakása? mert ha nincsen, nézzenek utánna, legyen. Elmehet!

Nyirjesi teljes fölszerelését összecsomagolja, feláll, meghajtja magát s indul kifelé. A nagyságos ur utánna szól: megálljon! Arra a szegény Nagyra meg vigyázni kell! az az asztalnál neha szundikal, el is alszik, még hortyog is munka közbe (czeruzafaragásnál), figyelmeztetni kell olyankor csendesén, — mert mondom nem szeretném, ha hiba esne. Érti!? Na! Ez annyit jelentett, hogy a munkának vége, az öreg Nyirjesi kimehet. János! hangzott az öreg szolga felé a berendelési parancs a félig nyitott ajtón.

János megjelent s otthonos bizalommal ment az iratállvány azon fiókjához, hol az aláírni való iratok voltak s vitte a nagyságos ur elé. A nagyságos ur pennát ragad, leül s megkezdi.

Mi az? — Egy szegény ember kérvénye. — A nagyságos ur aláírja. — Van-e még valami?

— Igenis nincsen!

— Na menjen fel hozzám és pakoljon be egy hónapra valami holmit, — maga tudja mi kell, itt a szekrény kulcs, írjon fel mindent, ne feledjen el semmit, — el kell utaznom, hát elmegyek. Érti!?

— Igenis, azzal János ment szó nélkül csomagolni.

A nagyságos urnak annyi ideje volt még a vonat indulásáig, hogy a megérkezett

helyettessel pár szót váltott, az öregeknek egy bucsuszt kiáltott be a félig kinyitott ajtón s aztán János gondoskodó szavaitól kísérvé, hogy csak vigyázzon magára, este korán lefeküdjön, sokat ne egyen stb. kocsi-ba ült, s az állomásra hajtatott.

Pár nappal ezután a bártfai fürdő egyik vendégszobájában régi ismerősével. Csendes Mihály nyugalmazott adótárnokkal pipaszó mellett valami régi elményét beszélte Barai Péter uram. A nap nyugovó félben volt, egy részét már a távoli hegyek eltakarják, az öreg ur felkel a divánról, ahol együtt ült barátjával s mialatt a Kossuth-nóta dallamat dudolja, az ablakra vetődik tekintete. Egy percig gyönyörködik a szép tájba, mit a leszálló nap még festőibbé tett.

Egyszer csak kiesik a pipa bámulatlába kezéből. Barátom! szól oda elámulva Csendeshez, a holtak megelevenednek, a honvédek feltámadnak, mert akiket ottan látok negyvennyolczasok.

Azok is voltak, még pedig ismerősei a nagyságos urnak, de ő a gyenge szemével felismerni azonnal képes nem volt.

A lelke is örül, ha egyet látott a régi vitézek közül s azt hitte, hogy a honvédek Eperjesről kirándultak ide. Na majd leme-gyünk elibök s hozzá látott ruhája rendbehozatalához.

Az ajtón kopogás hallatszott.

— Lehet — nyilik az ajtó s teljes parádésizben Nyirjesi és társai szépen sorba állanak, s a tempó, szalutálnak.

rendája. Pusztá falaiival, csupasz romként mered az ég felé tanujeleként a Simonffy Imrék lelkiismeretlen, tatárként pusztító városi gazdálkodásának. Az ablakok helyén is csak a pusztá nyílások mereszkednek, melyek felette alkalmasak arra, hogy azokon a kórházból és kórházba tetszés szerint lehessen ki s beszökdösni a betegeknek, csavargóknak. Kapuja sincs már az egykori nagy költségekkel épített katonai lovagló iskolának, melynek pusztá falai közé nemcsak a közveszélyes csavargók bujkálhatnak be szabadon, de azok a lelkiismeretlenek is, kik innét, a gazdátlan épületet zavartalanul rongálhatván, a falakból ezernyi és ezernyi téglát lopdostak el. És mégis évek hosszú sorának kellett mulni, míg odafönt a városházán, a sok noszogatásra, észbe kaptak és gondolkozni kezdettek a csavargók otthonának a jövője felől. Hanem ezen késői gondolkozásban és gondoskodásban sem igen sok a köszönet, mert a mi tudomásunk szerint a szokott Csákyszalmás, hebehurgya, városi vagyont pusztító elvek szerint és módon akarnak eljárni ezen terület értékesítésével is. Ugyanis ezen mintegy két holdnyi területet, mely a városi kórház telepének természetes kiegészítő része és annak tovább fejlesztéséhez okvetlen és ésszerűleg szükséges, idegen kézre akarják bocsátani, elakarják dobolni, hogy ki ad többet érte? Mert nem gondolnak ezek a márhólnapra számító jóurak azzal, ha majd a városi kórház telep tovább fejlesztése és építése néhány év, mondjuk 10 év múlva vagy előbb megoldandó feladatá érik, hogy majd ekkor ezt a könnyen elpocsékoltt városi területet tiszteres, vagy még többszörösen sem igen válthatja vissza a város. Vegyék elő tehát a jó urak a jobbik eszköket, vagyha ilyen nem áll a rendelkezésükre, — álljon a sorompóba a városi közgyűlés értelmebb része és, minden baklövést kerülvén, hajtsák keresztül akként e kérdés megoldását, mely a város érdekére egyedül hasznos. Csatolják ezt a területet a városi kórház telephez, melynek természetes fejlődése elé megbo csáthatatlan vétek volna könnyelmű eladás által gátat emelni, — hisz a területen levő, romlásnak kitett nagy épület tégláiból a körül kerítést is jutányosan és saját költségvetésén belől beosztva végezethetné a kórház intézősége. A jó urak pedig jövőre örízék hűségesebben a városi vagyont. A nagy pótdadó mellett ne tartanak fent parlagon, hasztalanul, a városi birtokon, a csavargóknak otthont.

Trafikosok pihenője.

A pénzügyminiszter, kit oly kevés alkalmunk van dicsérni, ezuttal egy dicséretes és méltányos rendeletet adott ki, mely a trafikosok robot munkáján könnyít, a trafikosoknak nyújt pihenőt. E rendelet két részből áll. Az egyikben a miniszter rendeli, hogy a trafikosok és trafikokkal kereskedők mikor kötelesek a trafikot zárva tartani. Amásodik részben pedig a miniszter megengedi, s megnevezi azon ünnepi napokat, melyeken a trafikos, vallása törvényét követvén, tesszése és lelki meggyőződése szerint, felelőségre vonhatás terhe nélkül, csukva tarthatja a trafikot, noha arra kötelezve nincs. — Ezen derék, emberséges miniszteri rendelet szövegét így hangzik:

A dohányárusok üzleti helyiségeinek nyitvatartását szabályozó és a dohánygyártmányok eladására vonatkozó szabályok 15-ik §-ában foglalt, valamint e tárgyban időkönként kiadott összes rendelkezésnek hatályon kívül való helyezésével — az 1891-ik évi XIII-ik törvénycikk 5-ik §-ában nyert flehatalmazás alapján — következőket rendeltem:

A dohányárusok köteles áruhelyiségét általában reggeli 7 órától, a fő- és székvárosban esti 9 óráig, városokban esti 8 óráig egyéb helyeken esti 7 óráig nyitva tartani s ezen idő alatt ugy a hozzá anyagbeszerzés végett utalt árusokat, valamint a náluk megjelenő fogyasztó közönséget a kívánt anyaggal pontosan, gyorsan és készségesen kielégíteni.

Vasárnap és Szent István napján a kizárólagos dohányárusok reggeli 9 órától deli 12 óráig, a nem kizárólagos dohányárusok pedig addig kötelesek üzlethelyiségeiket nyitva tartani s az eladást ott közvetíteni, a meddig főüzletük nyitva tartására — az ipari munkának vasárnap és Szent István napi szüneteléséről szóló 1891 évi XII. t. cz. 3. §-a alapján — engedéllyel bírnak.

Megengedem továbbá, hogy:

1. A katolikus vallást követő dohányárusok husvét, pünkösd, karácsony első napján és urnapján;

2. az ág. hitv. ev., az ev. ref. és az unitárius vallást követő dohányárusok husvét, pünkösd, karácsony első napján, nagypénteken és áldozó esütörtök napján;

3. az izraelita vallást követő dohányárusok Roshasonó (ujév) két napján és a Jom-Kipur (engesztelő) napján;

4. a görög-keleti román és szerb egyházak vallását követő dohányárusok a husvét, karácsony és pünkösd első napján üzlethelyiségeiket teljesen zárva tartassák.

Jelen rendeletem 1902. évi október hó 1-én lép életbe.

Budapesten, 1902. évi szeptember hó 22-én.

Lukács, s. k.

Jogász-elnök választás.

A jogász ifjuság választásáról a következő tudósítást vettük: Tegnap volt a főiskolában a „Jogász Segítő Egyesület“ elnökének megválasztása. A gyűlés igen szendélyesen folyt le. Két jelölt állott egymással szemben: Milotay István, a „M. I. Ó. T.“ tavalyi elnöke, akinek igen szép, az egész ifjusággal szemben nagy érdemei vannak és ifj.

Ozory István jh. Győztes Ozory István lett. A Milotay-párt az eredmény kihirdetését percekig tartó meg-megújuló „éljen Milotay“ kiáltással fogadta. Ezután a tisztikar megválasztása következett volna, a melynek eredménye a Milotay-párt jelöltjeinek teljes győzelme lett volna, miután az Ozory pártja elszéledt, a Milotay-párt pedig a legnagyobb kitartással utolsó emberig helyén maradt. Ennek meggátlására a benmaradt Ozory-pártiak indítványt tettek a gyűlés elhalasztására. Az elnök: Dr. Bartha Béla tanár szavazatra akarta bocsátani az indítványt. De az Ozory párt, látva kisebbségét, óriási lármával és dobogással megátolták a szavazást. A nagynehezen szóhoz jutott elnök ekkor eles szavakkal megróvva az indítványt tevő, s az ezen indítvány feletti szavazást meggátló pártnak nagyon különös magatartását, a gyűlést, miután folytatni nem lehetett, feloszlatta. A tisztviselők választását legközelebb tartják meg.

Bolgárok és magyarok.

Azokat a szorgalmas bolgár kertészeket, akik Magyarországon már évek sora óta és mindinkább fokozódó számban folytatják a zöldség termesztését, eddigelő mindenki jó szemmel nézte, mert annak, ki földjét nekik bérbé adta és annak, aki termésüket megvette, kellemes volt a nagyobb bér, illetőleg a kiváló minőségű termék. Arra nem igen gondoltunk, hogy a dolognak rossz sőt sokakra nézve veszedelmes következménye is lehet. Pedig a dolog tényleg így van. Egy felvidéki városban például, hová a bolgárok nemrég tették be a lábukat, a földberek apadását jelentették nekünk. A dolog úgy válik érthetővé, ha meggondoljuk, hogy a bolgárok kis területen sokat termesztenek, így könnyen fedezik a piac szűkségletét és a kertészkedő magyar, kit ők háttérbe szorítanak, nem képes annyit fizetni, mint előbb. Olyan országban, ahol sok a munkáskéz, talán meg kellene fontolni, helyes dolog-e az idegen munkások beözönlését szó nélkül tűrni, ha ennek sarkában a mieink tönkremenése jár?

A város tisztviselői létszámának az apasztásáról.

czimen, mint érdekes magánvéleményt közölt cikkünkre „Egy érdekelt“ nyilatkozatot küldött be, melynek a kérdés érdemére vonatkozó részéből a következőket közöljük:

Nem szándékozom az egész közleményre kiterjeszkedni, csupan azon részére, a mely az állatorvosi állás beszüntetésének kérdéseivel foglalkozik. Nincs Debreczennek két városi állatorvosa, csak egy. Ez az egy állatorvos egy bizonyos ideig föl volt mentve állásától és ezen idő alatt az ő teendőinek az elvégzéseért többet fizettek más állatorvosnak, mint mennyi ezen állatorvosnak fizetése volt. Tehát az állás beszüntetésével anyagilag nem nyerne. Oly teendők vannak az állategészségügyi szolgálat terén, a melyeket a törvény éppen ezen városi állatorvos munkakörébe utal.

Ez az egész hajsza, a közönségnek és a tanács egyes tagjainak ily értelemhöz való félrevezetése és a helyi lapoknak ily hangú közlései soha sem történhetett volna meg, ha ezen ügynek az előadója a törvény helyes tudására, annak helyes értelmezésére tudott volna emelkedni. Nagyon csodálom különben azt, hogy a tanácsnak minden

Czimbalom és mindennemű hangszerek részlet fizetésre.

Czimbalom vételnél 3 havi ingyen tanítás és 4 évi jótállás. Mindennemű hangszerek s azok aikatrészei kitűnő hurok legjutányosabban nálam szerezhetők be. Javításokat művészies szakértelemmel eszközök. Magasabb művészeketől kitűnő elismerő levelek, melyek megtekinthetők. Hangolást elfogadok. Régi hangszert veszek vagy becserelek. A t. zenekedvelő közönség b. pártfogását kérve,

A miskolci zene iskola és több intézet szállítója.

maradtam tisztelettel KOMÁROMI E. műhangszer készítő.
Hangszert terem és műhely főter 41. Első emelet.

tárgya körülbelül tisztában volt azzal, hogy itt egy személyes motivumok által vezérelt hajszáról van szó és senki sem emelte föl ez ellen tiltó szavát. E sorok írója nem azért emeli föl szavát, — hogy saját érdekében más nézetre bírja az intéző köröket, hanem csak a cikkkező urnak akarom megfelelni és ezenkívül ajánlani neki meg azt, hogy nézze meg a törvénynek ide vágó rendelkezéseit, hogy mely esetben szüntethető be egy rendszeresített állás, akkor tudni fogja, hogy nem megy az oly könnyen, mert ha az oly könnyen és simán menne, akkor mi a különbség a tisztvi-elő és egy pudkramer között?

Egy érdekelt.

Mi nem akarunk e cikkekben kifolyólag a magunk részéről vitába elegyedni, annyit azonban „Egy érdekelt” soraira megjegyzünk, hogy a szervezeti szabályzatban két belterületi állásról van szó, melyek egyikét jelenleg Steiner Jakab tölti be. Hajszáról tehát most sincs, hisz Steiner állása mellett, mivel most is üredésben van a második állatorvosi állás, — ezt továbbra fenntartani teljesen felesleges és így az beszüntetendő. Annyival inkább, mert a belterületen még két állami állatorvos is működik. A szervezeti szabályzatban feltüntetett második állatorvosi állás már csak ezért is beszüntetendő.

Abdoulah kapitány állapota.

A városi kórháznak most a legérdekesebb, sokat emlegetett betege Abdoulah török lovaskapitány, a ki a mai napot jobban töltötte és ha valami fordulat közbe nem jön, ekkor felépülése remélhető a gondos ápolás mellett. Ma azonban még súlyos és válságos a szegény török tiszt állapota.

Szervezeti szabályzat módosítások.

A tanács tegnap délután Komlóssy Arthur főjegyző elnöklésével, folytatta a szervezeti szabályzatok módosításának munkálatait. Ezuttal a főispán is megjelent volt a gyűlésen és az ő felszólalásának volt is eredménye, mert még a legelső ülésen hozott határozatokon is változtattak, amennyiben a rendőrségnél, de különösen a kezelő személynél még sok felesleges állást megszüntettek. Tegnap a számvevőségre került a sor. A határozat szerint itt szerveznek 1 újabb gyakornoki és egy irodatiszti állást. Ez a szervezés azonban újabb terheket nem ró a városra; mert a számvevőségnél sok a napidíjas, kik közül — ekkor — többet elbocsájtának. A mérnöki hivatalnál is eszközöltek változásokat, amire csakugyan szükség is volt. Két mérnöki állást szüntettek meg. A gépészmérnököt és egy 3200 koronával díjazott mérnöki állást. Ezeket kivül elbocsájtának egy rajzoló és egy másik ilyen állást pedig állandósítanak.

Gyapju árverések.

A kereskedelmi és iparkamarától értesülünk: A Heller M. és Társa budapesti cég közlése szerint az idei másodosozati árverések f. é. szeptember 25 napján a kiállított 7163 zsák gyapjuból mintegy 300 bal vásároltatott a németországi és belföldi fogyasztók részéről változatlan árák mellett. Durva gyapjut azonban ma is mellőzték. A középfinom és finom báránygyapjuk iránt

az élénk érdeklődés még inkább fokozódott.

Öngyilkos napszámos.

Sinai Sándor 43 éves napszámos megunva a küzdést, amit családja eltartása okozott, tegnap este 6 órakor a faskamarában felakasztotta magát. Hozzá tartozói márcsak holttestét találták meg. — A holttestet a rendőrség beszállította a kórház halottas házába.

A vasutasok fizetésemelésé.

A kereskedelmi miniszteriumban már dolgoznak az új fizetési sémákon, amelyek alapján a fizetésemelés történni fog. A mi a rendezést magát illeti, úgy értesül a Pesti Napló, hogy azt a fizetési sémák formájában szándékoznak megvalósítani és arra törekcsenek, hogy e célból a mi viszonyainknak leginkább megfelelő osztrák fizetési táblázatot vegyék alapul. Igen fontos, hogy a fizetésrendezés fedezete már tökéletesen biztosítva van.

Szebenyei József levele Amerikából.

Szebenyei József debreczeni hírlapíró, kinek egy eredeti levelét nemrég közöltük, ki zászlóvivő küldöttséggel ment ki Amerikába, ezt írja Newyorkból a B. H.-nak:

Szeptember 14 én történt, hogy Zöldi Marci, a főhadnagyból lett cigányprimás, a kinek játékáért versenyez a legválogatottabb amerikai társaság, táviratozott nekem Oyster-Bay-ból, hogy ha kezet akarok fogni az elnökkel, siessék oda. — Másnap az elnök nyaralóhílyen voltam a kézfogás napjáról ezt jelenthetem: — Az utcákon plakát hirdette, hogy ma van a kézfogás napja és az elnök örömmel fog kezet mindenivel, aki megjelenésével megtiszteli. Egy óriási piazzán állott az elnök egy kis csoportban, az épület körül pedig 10—12 ezer ember tolongott. Minden lépésnyire rendőrök és detektívek állottak. Percenkint 40 emberrel fogott kezet az elnök és 25—30 megjegyzést tett. Végre rám került a sor. Már messziről láttam, hogy Zöldi Marci ott áll az elnök mögött a családi csoportban. — Mikor odaért az előttem lévő két hölgy, Zöldi Marci engem kirántott a sorból s bemutatott az elnöknek:

— Nagyon örülök, hogy önt láthatom — szöjt az elnök és úgy megrázta kezemet, hogy csak a restelkedés tartotta vissza bennem a fölszisszenést. Aztán bámultam a fölvonulást. Az emberek, asszonyok, leányok, nagyon sűrű egymásutánban jöttek.

Majd egy kocsis féle jött, Zöldi Marci magyarázta, hogy ez volt az a kocsis, a ki pár héttel ezelőtt az elnök kocsján ült, mikor összeütközött a villamossal. Az elnök szívesen köszöntötte a kocsist és a vállát is megveregette.

Öt óra tájban jött egy fiatal ember. Nagy meglepetésünkre csikóbőrös kulacsot adott át az elnöknek, aztán eltűnt, mint a kámfor. Zöldi kivette kezéből, a mire az elnök odafordult és beszélgetni kezdet velünk a kulacs fölől. Két fölírás volt a salangján:

Mit is mondott a kabai asszony?
Hátha innánk kománasszony.

A másik ez volt:

Bortól oszlik a gond,
A ki ellene mond:
Csupa merő sült bolond.

Zöldi Marci megmagyarázta a két mondat értelmét az elnöknek. Fél hatig tartott a kézfogás.

A Mátyás király-ünnep és a Gotterhalte.

A kolozsvári „Ujság” írja a következőket: A debreczeni nagy népgyűlésen megjelent függetlenségi párti képviselők között élénken tárgyalták az október 12-iki Mátyás-szobor leleplezési ünnepélyt s így a többek között szóba került a Gotterhalte is. A nézetek természetesen igen megoszlottak, hogy vajjon a Gotterhaltet, a vagy a Hymnuszt fogja-e a zenekar rázendíteni József főherczegnek, a király képviselőjének fogadtatásakor. A többség természetesen nem hitta Gotterhalte mellőzésében. Ekkor előállt Nessi Pál és kijelentette, hogy a mint szóvá tette az orszagházban a kolozsvári háziezred zászlójának czimerkérdését, úgy most is mindent el fog követni a Gotterhalte eljátszásának megakadályozására s lapunk tudósítójához fordulva kijelentette, hogy számos országgyűlési képviselőtársával fog részt venni a szobor-leleplezési ünnepélyen s ha a zenekar rázendíti a Gotterhaltera, olyan ellentűntetést fog rendezni, hogy a közönség egyetlen akkordját sem fogja hallani a gyűlölt Gotterhaltenak.

5663.

Ünnepet ünnek zsidó polgártársaink. Új esztendő ünnepét, mely a zsidóság időszámítása szerint az 5663-ik a világ teremtése óta. Egyidejűleg előkészítik magokat a zsidóság legnagyobb ünnepére, az engesztelődés napjára is. Az utca képen is meglátszik a nagy zsidó ünnep. Az üzletek nagy része zárva van.

A koporsó titka.

Egy merész amerikai történetet mondunk el: Néhaony hónap előtt egy megnyerő külscjú fiatalember érkezett Madisonba, a ki Coda Morrisnak nevezte magát. Ott megismerkedett Grace Obley kisasszonnyal, egy tekintélyes család leányával és feleségül vette. A nászutazás után a fiatal férj azt mondta, hogy üzleti ügyekben Oklahomába kell utaznia. Morris elment, hetek multak, s még sem tért vissza. A felesége kétségbeesetten várta, midőn sürgőnyt kapott Orlándóból, hogy a férjét elgázolta egy kocsis és meghalt. Morrisné apjával elment a temetésre. A koporsót leaktarták bocsátani a sírba, a mikor Morrisné látni kívánta férje arcvonásait. A koporsót felnyitották — és a temetési közönség legnagyobb csodálkozására holttest helyett jégdarabokat találtak. Az esetet feljelentették és kiderült hogy Morris urat tulajdonképen James Pedletonnak hívják, polármester Gentryvilleben s amellé családos ember. Morrisné apjával együtt Gentryvillebe utazott s csakugyan meggyőződött róla, hogy Morris-Pedletton a legvakmerőbb bigamiát követte el. A ravasz polgármestert letartóztatták és az empóriai fogházba szállították.

SZINHÁZ.

Lotti ezredesei.

(Premier.)

Énekes darab volt a debreczeni színházban a második előadás. Lotti ezredesei,

Orosházi házi kenyér sütőde október 5-én megnyílik.

Sütőde: Piacz-ucza 79.

Főelárusítás: Simonffy-utca 2.
Városi bérház, a husárcsarnokkal szemben.

a fővárosban sikert aratót bohózzal voltultatta fel Makó az énekes személyzetet.

A darabban bőven foglalkozni felesleges. Aféle tuczat operett, melyeket manapság irnak és a melyekkel épen nem lehet a közönség jóízletét a művészet, a nemes, a szép iránt fejleszteni. Az áramlat ma ilyen és az igazgatók, még ha nincs is kedvükre, kénytelenek az árral uszni. (Akkor ne tegyenek fogadalmat! Szerk.) Lotti ezredesei ezek közé a darabok közé tartozik. Egy estét betöltenek, elszórakoztatják a közönséget, mert a semmit érő szöveg mellett ott van egy kis jó zeue és a főszerep, mely ha megfelelő kezekben van, feledteti a darab minden izléstelenségeit, gyöngeségeit. Így volt tegnap este is. A társulat subrett primadonnája, Felső Rózsi, ki nek ezuttal volt debütje, uralta az estét.

Érdeklődéssel várta a közönség fellépését, megis telt a színház.

A bemutatkozás fényesen sikerült. Felső Rózsi kedves megjelenésű és nem épen nagy terjedelmű, kellemes, behizelgő üde hanggal rendelkezik, mely az ő szerepköréhez épen elég. Megjelenésében sok szeretetreméltóság, nyilvánul meg. Játéka üde, csupa élet.

Temperamentumával, művészetével uralja az egész színpadot és képes egy máskülönbben semmit érő darabot, mint jelen esetben a bukástól megmenteni és estéről-estére diadalra juttatni.

Sikere zajos volt, első fellépésével megnyerte a — közönséget, Énekszámait szüntelenül ujjázták. Felső Rózsi erőssége lesz Makó társulatának és még sok élvezetes estét szerez a közönségnek.

Ezen előnyei mellett hátrányára van, hogy nem mindenkor diszkrét. Tegnap bemutatott egyes jelenései és a kétértelmű kifejezésének oly erős, jelentőségteljes hangsúlyozása, a jóízlet rovására róható fel.

A környezet egyik másik tagja, még ha kis szerepben is, előismerést érdemel. Krémer Jenőt ösmerjük, ő kedvence volt a közönségnek, ezuttal is az lesz.

Nagy Dezsőről még fentartjuk véleményünket. Püspöky Rózsi ügyesen játszott meg a szobaleány szerepét és használható tagja lesz a társulatnak.

Az összejáték pompás, egybehangzó volt, a kiállítás a rendező jóízletére vall és a fényes berendezés a szép díszletek Makó áldozatkészségét dicsérik.

A darabot ma megismétlik.

Omikron.

Egy minorita-pap halála Moldvában.

(Minoriták küzdelme a magyarságért.)

Az „Arad és Vidékéből” vettük át ezen minden magyarhazafit érdeklő közleményt:

Haladás és takarékoság

Nagy halmaz ősi szövötek 27 krtól 5 frt 50 krig, mintázott divat bársony 47 kr., selyem paplan 6 frt, nagy klott paplan 3 frt 75 kr. Küri flanel 15 kr. Valódi halesont fűző 1 frt 25 kr., ugyanez náddal 50 kr. Posztó minden színben 35 kr. 1 készlet, 2 ág s 1 terítő. 4 frt 75 kr. Minden 30 koronát tevő vásárlás után (még ha részletekben is) egy diszkótésű könyv díjmentesen.

Dobreczen, Kossuth utca 4.

Egy könyvomatossági ujság, a Politikai Értesítő a következő hirt jelentette tegnap:

Kerülő uton jön a hír, hogy Dománfalván, (románul Dormanesei) e romániai csángó községben meghalt Balla Gyula Lajos magyar minorita-pap. A moldvai csángó községekben, hol mintegy harmincezer csángó lakik, a román kormány lassankint eltörli a magyar parókiákat. Papjaink száma itt évről-évre fogy s az év elején már csak ketten voltak: Kárpáti Gracián klézsei lelkész és Balla Gyula, ki Dománfalvának s a körülötte lévő tizenhárom magyar leányegyháznak híveit gondozta, Balla a legderekabb magyar papok közé tartozott, fáradságot nem ismerve buzgózkodott egyháza ügyeiben csekélyke fizetésért. A millénium alkalmából Budapesten is járt; legutóbb magyar katolikus templomot akart alapítani, melyre magyarországi adakozók is kezdtek jelentkezni. Halála nagy veszteség az ottani csángóságnak, amely aggódva várja, hogy ki lesz Balla utóda.

Minket, aradiakat közelebből is érdekel ez a dolog, mert az a derék magyar pap: Balla Gyula, aki most meghalt a moldvai Dománfalván, Aradról származott el az oláhság közé ékelte csángó véreinkhez, hogy nagy önmegtartóadalással és kitarással lelkeik ápolójává legyen és megtartsa őket a magyarságnak, nyelvüknek és ősi erkölceiknek. Valóságos nemzeti missziót teljesített a moldvai csángók között az a lelkes magyar pap kitartó küzdelemmel, ezért bizony ennél a kis könyvomatossági elismerésnél különb nekrológot és halásabb megemlékezést is érdemelt volna nemzététől, ha már életében a nehéz küzdelemben nélkülöznie kellett a segítő kart és buzdító támogatást.

A magyarországi minorita-rendnek elvülhetlen nagy érdeme az, hogy kiküldi tagjait nemzeti küldetessel messze Moldvába a vallásukban, nemzetiségükben és nyelvükben egyaránt veszélyeztetett, elhagyott szegény csángó magyarok közé, akik ma még 30.000-en vannak elszórvva kisközségeikben és beékelve a románság közé, de ki tudja hányan volnának, vagy hányan lesznek nem-sokára, ha minden igyekezete és erőmegfejtése dacára nem sikerül annak az egy-két lelkes minorita-papnak megküzdenie két olyan hatalmas ellenséggel, mint a román kormány és az olasz minorita szerzet. Mert a létfontosságú ezer gondja között ezek kel a hatalmas ellenségekkel kell faji és nemzetiségi küzdelmet vívniok.

A régebbi időben a magyar minorita rendnek négy tagja volt állandóan moldvai kiküldetésben, utóbb azonban a mostoha viszonyok megapasztották ezt a számot. A legutóbbi évtizedben már csak két magyar minorita lelkész vitte a nehéz küzdelmet Moldvában. Mind a kettő Aradról, az itteni rendházból került ki a Kárpátokon túli magyar véreink közé, mindketten kedvelt tagjai voltak társas-életünknek és bizonyára még ma is kedvesen élnek a közönség emlékeiben. Az egyik: a most elhunyt Balla Gyula Lajos ez előtt 15 évvel, 1887-ben ment Aradról Dománfalvá-ra, a másik: Kárpáti Gracián 8 év előtt, 1894-ben hagyta itt csendes és nyugodt hitoktatói állását és felvette a magyarságért való nehéz küzdelmet a moldvai Klézsen (románul Kleja).

Hogy milyenek az állapotok ott a Moldva vize mellett, arról közvetlen látásból szerzett tapasztalatokat két év előtt a magyarországi minorita rend feje: dr. Csák Czirjek provincziális, aki akkoriban az erdélyi rendházakat látogatván, körútjában, hosszú és fáradságos utazás után ellátogatott Dománfalvára és Klézse-re is. Egy egész hetet töltött ott a csángó falvakban a rendfőnök, tanulmányozta a viszonyokat és faluról falura járván, prédikált az elhagyott csángó magyar népek, megerősítvén őket hitükben és veszélyeztetett magyarságukban.

Ekkor tapasztalta a rendfőnök, hogy a moldvai szegény csángók magyarságának és a minorita papok hazafias működésének két hatalmas, nagy ellensége van. Mint már említettük: a román kormány az egyik. Bár joga nincs hozzá és egész nyíltan nem mer fellépni, minden uton-módon mégis nehéz ségeket gördít a magyar papok működése ele és felhasznál minden kínálkozó eszközt a fajukhoz és nyelvükhöz görcsösen ragaszkodó, de — sajnos — egyre fogyó csángó magyarok eloláhsítása. Annyira mentek túrelmetlenségükben a romániai sovínisták, hogy Csák Czirjek dr. tisztán egyházi jellegű látogatás miatt nagy harcizajjal fellármázták az egész közvéleményt, a bukaresti lapok napokon át mérges cikkeket közöltek és megvádolták a kormányt, hogy vagy pak-tal, vagy tehetetlen, mert „összetett kezekkel” nézi ezt a „merényletet.”

Azt vetették érvül, hogy a magyar rendfőnök ott magyar sovíniszta propagandát csinál és ezt meg kellett volna akadályozni a román kormánynak. Annyira ment ez a dolog, hogy Csák Czirjek dr. valósággal fenyegetett helyzetben találta magát és szinte lappangva kellett folytatnia megkezdett körútját a szétszórt csángó községek között.

A másik nagy veszély, a mi a magyar papok működését fenyegeti az olasz minorita rend terjeszkedése. Nehány év óta olasz nemzetiségű minoriták özönlöttek el Romániának ezt a részét, kik részint gazdag anya hazaik, részint a román kormány és hatóságok jóakaratu támogatásával egyre szervezik a filialisokat.

Ezek a papok a minoriták szigorított rendszabályai szerint élnek ott rendházaikban s annak, hogy olyan szívesen látják őket Romániában, meg van a maga fontos oka. Az olasz papok tudniillik nem respektálják a csángók anyanyelvét, hanem románul predikálnak a magyar csángóknak, s a hol egyszer megvetették a lábukat, természetes, hogy rövid időn belül eloláhsodik a magyar csángó, mert a papjától sem hall soha más szót, mint a románt.

Ilyen nehéz viszonyok között küzdött a magára hagyatott két magyar minorita, kik közül most az egyiket elszólította őrhelyéről a gondviselés. Balla Gyula nem volt még idős ember, 52 éves korában halt meg s mikor 15 év előtt lement a Moldvába, magával vitte szegény öreg szüleit is. Édesanyja ott nemsokára meghalt, apja vezette nagy gondnal és fáradsággal azt a kis gazdaságot, mely a szegény csángók szükös anyagi támogatása mellett a derek lelkész megélhetését úgy ahogy biztosította. Ez a szegény öreg ember: Balla Gyula édesapja most, hogy meghalt a fia, a legnagyobb nyomorban maradt Dománfalván, mert a papot illető kis gazdaságból ki kel-

megteremtéséhez új emberek, új szokások, új üzlet, új áruk és sokat megtekinthető olcsó árak szükségesek. **Asztalos József** áruháza eszerint van berendezve.

lett hurezolkodnia. Panaszos kérő levelet küldött a napokban Aradra a rendfőnökhöz, a ki most módot keres rá, hogy valamiképen biztosítsa az öreg ember megélhetését végső napjaira.

Csak Czirjék rendfőnök természetesen azon van, hogy Balla helyét betölthesse és Kárpáti Gracián mellé legalább még egy magyar papot küldhessen a moldvai csángóknak, akik — mint Pol. Ért. is mondja, aggódva várják, hogy ki lesz Balla utóda. A dolog ugyan, éppen az előbb elmondott nehéz viszonyok folytán, sok nehézségbe ütközik, de reméljük, hogy a hazafias minorita rend ezuttal is meghozza az áldozatot a magyar nemzeti érdekeknek s nem hagyja lelképásztor és magyar szó nélkül az ősi nemzetiségéhez ragaszkodó romániai csángókat.

IRODALOM.

A régi magyar írás.

A régi magyar írásnak egész tudományos irodalma van, most, hogy ezt az érdekes kérdést Fadrusz János mester zilahi Tuhutum emlékével fölkaparta, a tudós világban valóságos hadakozás indult meg ismét azon kérdés körül, csakugyan volt-e a magyaroknak eredeti ősi írásuk, vagy a régi magyar írás csak egyes tulbuzgó lelkek kegyes csalása, a melylyel a tudomány egyszersmindenkorra leszámolhat?

Mint valósággal meghökkenítő új adat merült most föl az a tény, hogy azon rovásírás, melyet már századokkal ezelőtt szelvényben hosszában, mint a hunszékely vagy szeczhita s az omori Tar-család ma is használ a azt, sőt az öreg Tar egész sereg öreg embert nevez meg, kik tudomása szerint szintén irásként használták a rovásos abeczet s tán még ma is használják, ha ugyan élnek.

Vitathatatlan nagy fontosságu volna az, ha bebizonyíthatnák, hogy eleink az írás ösmeretét már az ősi hazából magokkal hozták, s hogy éppen eredetileg fejlett saját írásuk volt, melyet az egész nemzet általánosan ösmeret. Ellenségeink alól nagyon is ki volna ezzel rántva a gyékény, mert ők váltig azt hirdetik, hogy az Európába települő magyar miveletlen, alacsonyrendű futóbetyár nép volt, mely minden nemesebb kulturtulajdont csak az itteni vérkeresztződés útján szerzett meg.

Az ősmagyar írást — a hogy e kérdéssel futólag megösmertedtünk — a történet-írók és a krónikások már az Árpádok alatt emlegetik. A XIV. század első felében készült bécsi Képes Krónika, hazai történelmünknek ez a nagybecsű forrása határozottan tud az ősi rovásírás létezéséről. „Ezek a székelyek írja a Krónika — kik a szeczhitai betűket még el nem felejtették azokat nem tinta és papír segítségével hanem pálcákra metszés mesterségével rovas módjára használják“.

A nagytudományu olasz Bonfini mester, aztán Verancsics, Telegdi, Otrókocsi Flóris, Bél Mátyás, Katona, végre Szabó Károly mind állítják és hirdetik a hun székely írás létezését.

Nagyon érdekes a XVI. században élt Oláh Miklós esztergomi érseknek és primásnak följegyzése, amely a székelyekről imígyen szól: „Lelkők gondolatjának és mindennapi akaratajoknak kifejezésére, papír és tinta, vagy más nyelvek betűinek használata nélkül, papálcákra bizonyos jegyeket rónak, melyek kapcsolatosan együttvéve valamit jelentenek s az így rott pálcákat bátaikhoz és szomszédaihoz ízenet és levél gyanánt küldik.“

A rovásírás valódi létezése mellett tudósaink közül ma leginkább Fischer Károly és Király Pál kardoskodik. Mindketten szenvedélyvel, de alapos tudással és igazságérzettel gyűjtik az idevonatkozó adatokat. Fischer Károly 1889-ben. „A hunmagyar írás és annak fönmaradt emlékei“ cím alatt megjelent művében a bizonyítékok, kulfők, leletek egész tárházat sorolja föl. Legnevezetesebb és legtisztább bizonyíték az énlakiunitárius templomban Orbán Balázs báró által talált fölírat, mely a már XVI. században több író által közzétett ősmagyar rovásírás abc által megfejthető s tiszta értelme ez: Georgius Musnai: Csak egy az isten. A betűk oly tiszták, az ismétlődésekben is oly teljesen megegyezők, akár a mi nyomtatott latin írásunk.

A szöbizonyítékok között még föl kell említenünk két nevezetes tanuságtételt. Lisznai Kovács Pál debreczeni tanár a XVII. században írott „Magyarok Krónikájában“ azt írja, hogy Erdélyben tulajdon maga látott és ösmert oly prédikátorokat, kik magyar betűkkel írtanak egymásnak s ilyen vala főként Tsulai erdélyi püspök. A másik tanuságtétel Baranyai Decsi Jánosé, a ki 1598-ban következőleg ír Telegdi Jánoshoz: „A magam részéről méltóknak itélem e betűket nemcsak arra, hogy valamennyi iskolánkban tanítsák, hanem arra is, hogy minden rendü honfiaink, gyermekek, ifjak, öregek, asszonyok, nemesek, parasztok, egy szóval a kik csak magyaroknak akarnak megnevezetelni, megtanulják.“

Ez a Telegdi János 1598-ban szintén könyvet írt a régi magyar írásról s e Leydenben megjelent művében az eredeti ősmagyar alfabetet is közli.

Feltűnő itt, hogy a mássalhangzókat szerinte a székelyek egész különös modorban ejtik ki, nem bé, czé, dé stb. ejtéssel, hanem így: eb, ees, eez, ed, ef, eg, egy. Ezt az ejtési módot különösen nevezetesnek kell tartani; mert a napfényre került eredeti ősmagyar rovásírásokban a mássalhangzókat előtt rendszeresen el is hagyták a magánhangzót, ha az az ejtés magánhangzó volt; így például az énlakai templomban a „csak egy az isten“-ben az egy csupán egy „gy“ betűvel van írva. A hogy hirtelemszerűen a rovásírás bizonyítóinak érveivel megösmertedtünk, feltűnt nekünk, hogy a régi írók állításainak bizonyosságai közt két derékas érvel nem találtunk. Hiszen a mássalhangzók jó részét még ma is úgy ejtjük, a hogy a régi székelyek! Nem mondjuk ugyan ma: eb, ees, eez, ed, eg; hanem igenis mondjuk ma is: ef, el, em, en, er, es, esz! S a nép köznyelve ma is csak azt mondja: rója a betűt!

CSARNOK.

Vaterloo.

Erickmann—Chatrián elbeszélése után fordította: ifjabb Móríc Pál.

Legelsőbb az ajtót igyekeztünk helyre-tenni és megerősíteni. De alig fogtunk a munkához, iszonyu dördülés morajlott végig az utcán. Fal, ablak tábla, tetőcserep, mind bomladozni kezdett. Két emberünk, kik az ajtónál működtek kint, földre bukkott. Egyidejűleg a támadó oszlopunk dobogva sietett vissza a hidon át, mintegy tiz lövéstől reszketett a levegő. Még a bátrak is visszaborzongtak. Blücher hat kartácsra töltött ágyut állított fel az utcavégén, innét származott a rettenetes agyuzás.

Egymást taszítva, taposva rohant vissza a hadoszlop. Össze-vissza elegyült minden. Senki sem tekintgetett hátra. A ki elbukott, az el is veszett.

Alig tűnt el az utolsó csapat a csűrünk előtt, midőn Czebede kihajolván iszonyatos hangon kiáltotta felénk,

— A poroszok!

Mindjárt lött is. Több társunk már fölkapaszkodott a lajtorján, de mire én is rá gondoltam magamat, már nyakunkon voltak a poroszok. Czebede, Buche és mi többiek, a kik lent rekedtünk, szuronynyal kergettük vissza őket. Minthacsak ma is látnám ezen torzonborz szakállas, vörös arczu, sima csákos poroszokat, kik elé dühödten állottunk. Czebede egyre kiáltozott: „Semmi pardon!“ mintha bizony mi lettünk volna a hatalmasabbak. De a perczben puskatussal úgy megválták, hogy lerogyott.

Láttam, hogy már megölik. Elfacsarodott a szívem. Tehát a czimborákat biztatvan ilyen kiáltással rohantam rájuk: „Szuronyra fiuk! Szurjuk le őket!“

Es szurony szegezve rohantunk a ribanczokra. A czimborák pedig felülről lövöldöztek. És a szomszéd házakból is megkezdődött a puskázás.

Most már csakugyan viaszorultak a poroszok; de mit ért ez? Már nem is olyan messzire egész zászlóalj porosz nyomult elő. Buche a vállára vette Czebedét és úgy vitte a lépcsőn felfelé. Mēghogy éppen nekünk is volt anyai időnk, hogy felmászhatunk, egyre kiáltozván egymásnak:

— Gyorsan! Siess czimborá!

Mi magunk is segítettünk Buchenek. Magam voltam az utolsó előtti. Már azt hittem, hogy sohase lesz vége ennek a lajtorjának; mert már a mi csűrünkben is kezdtek lövöldözni. Végre mégis szerencsésen felértünk.

Mindnyájan egyet gondoltunk, hogy fel kell huznunk a lajtorját, amde szörnyűség! Mert miközben mi a poroszok lövöldözése daczára — ez egyik bajtársunk fejét is szétlőtték — a lajtorja huzgálásával bajoskodtunk, ekkor vettük észre, hogy a létra hosszabb, mintsem hogy felhuzhatnánk. Egész bele halványodtunk. Szerencsére Czebede magához tért és így buzdított minket:

— Verjétek ki a hágesőfogakat!

Minthacsak valami felsőbb sugalat lett volna ez a gondolat.

[Folyt. köv.]

Szobafestő és fénymázoló műhely áthelyezés.

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy Gólya-utca 15. szám alatt fennálló szobafestő és fénymázoló műhelyemet tetemesen meg-nagyobbítottam s azt Gólya-utca 17. szám alatt saját házamba helyeztem át. A midőn ezt a t. közönség szives tudomására hozni szerencsém van, megköszönöm az eddigi pártfogást, amelyben részesíteni a jövőben is méltóztassék.

Tisztelettel **DIHEN JÁNOS.** szobafestő és fénymázoló. Gólya-utca 17. sz. (saját ház.) 10—5.

M. á. vasutak menetrendje 1902. máj. hó 1 től.

Debreczenből indul:

	ó.	p.
Budapest felé (gyorsvonat)	d. u.	4 16
Budapest felé (gyorsvonat)	reg.	9 01
Budapest—Nagyvárad felé	d. u.	12 36
Budapest—Nagyvárad felé	este	10 27
P.-Ladány—Nagyv. minden kedden déli	12 —	
Csak P.-Ladányig vegyes vonat	este	8 10
Szatmár—M.-Sziget felé	d. u.	3 56
Szatmár—M.-Sziget felé	este	7 58
Szatmár—M.-Sziget felé	éjjel	2 56
Szatmár—M.-Sziget felé (gyorsv.)	d. u.	12 17
Csak Szatmárig	reg.	5 10
Miskolc—Kassa felé	reg.	8 22
Miskolc—Kassa felé	este	6 57
Szerencs—S.-A.-Ujhely—Kassa felé	d. u.	4 01
	m. áll. v.-tól	reg. 5 28
	vásártérről	reg. 5 51
H.-Böszörmény—	m. áll. v.-tól	d. u. 4 06
B.-Sz.-Mihály felé	vásártérről	d. u. 4 15
	m. áll. v.-tól	d. e. 11 20
	vásártérről	d. e. 11 20
Füzes-Abony felé	m. á. v.-tól	reg. 4 42
Füzes-Abony felé	vásártérről	reg. 5 —
Ohat-Köcs—Polgár felé	m. á. v.-tól	d. u. 4 21
Ohat-Köcs—Polgár felé	vásártérről	d. u. 4 31
Derecske—Nagy-Léta felé	reg.	9 25
Derecske—Nagy-Léta felé	d. u.	4 31

Budapestre érkezik:

A reggel 9 ó. 1 p.-kor induló gy.-v.	d. u.	1 40
A déli 12 ó. 36 p.-kor induló sz.-v.	este	8 50
Az este 10 ó. 27 p.-kor induló sz.-v.	reg.	5 10
A d. u. 4 ó. 16 p.-kor induló gy.-v.	este	9 40

Budapestről—Debreczenbe indul:

A d. e. 11 ó. 44 p.-kor érkező sz.-v.	reg.	6 50
A d. u. 1 ó. 36 p.-kor érkező sz.-v.	reg.	8 30
Az este 6 ó. 26 p.-kor érkező gy.-v.	d. u.	2 00
Az éjjel 2 ó. 33 p.-kor érkező sz.-v.	este	7 05
Az éjjel 2 ó. 33 p.-kor érkező sz.-v.	(P.-Ladányig gy.-v. átszállással)	este 9 15

335.

Az István gőzmalom társulat GYÁRTMÁNYAINAK ÁRJEGYZÉKE

Az 1887. ápr. 18-án Bpsten tartott általános magyar malomgyűlésen megállapított s 1887. jun. 1-én életbe lépett eladási, fizetési és szállítási módokatokra vonatkozó egyezmények szerint.
Kötelezettség és engedmény nélkül készpénz fizetés mellett. Zsákkal együtt. Kor. érték.

	100 kiló
A. Asztali dara nagyszemű	27.60
B. " aprószemű	26.60
0. Királyliszt	26.60
1. Lángliszt kivonat	25.80
2. Elsőrendű zsemleliszt	25.20
3. Zsemleliszt	24.20
4. Első. kenyérl.	23.80
5. Közép kenyérliszt	22.60
6. Kenyérl.	21.60
7. Barna kenyérl.	19.60
7 1/2 " " II.	15.60
8. Takarmányl.	11.60
11. Finom korpa zsákkal	8.60
11. " " zsák nélkül	8.20
12. Durva korpa zsákkal	8.80
12. " " zsák nélkül	8.40
12. Csirkebuza zsák nélkül	7. —
A zsákok súlytartalma, teljsúlyt tiszta súlynak véve.	
A. B. 0—6 számig	85 kiló
7. és 8. sz.	70 kiló
11. 12.	50 kiló

Debreczen, 1902. okt. 2.

Nyomatott Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában Debreczen, a főpostával szemben.

Rendkívüli olcsó áron

kaphatók a legújabb nőruha kelmék, selymek, bársonyok és mosó velezek. **Boros Testvérek** nődivat áruházában Debreczen, Kossuth-u. 6.

Ermelléki asztali bor

— H. K. Szentimrei, 1901 évi termés — hectoliterenként is eladó Arany J. ú. 3.

Fiatalfüszeres segéd

és egy tanuló teljes ellátás mellett azonnali belépésre felvétetik Klein fűszer üzletében Miklós-u. 22.

Eladó

Tizenhárom város-u. 6 sz. ház onddói földjével. Értekezhetni iLoránffy-u. 27.

Kevéssé használt

teljesen kijavított **vetőgépek** Klein Jakab gépraktárában a nagy tőzsde udvarán feltűnő olcsó árban kaphatók, ugyanott kovács szerszámok és egy vaseszterga pad olcsó eladó.

Dávid Jakab

vaskereskedő

Debreczen, Piacz-u. a Vecsey házban

Ajánlja dusan berendezett raktárát, rudvas, lemezfélek, szerszám, vasalás, konyhaberendezés, takaréktűzhely, kályha és minden e szakmába vágó árukból. (10—4)

Szolid árak és figyelmes kiszolgálás mellett.

Megérkeztek

a legújabb

női ruhaszövetek

francia flanelek, mosó velezek, szőnyegek

Donogán és Somossy

Kunz József és Társa utódai

vászonn és z f e h é r n e m ű raktárába
Debreczen, Kistemplom bazár.

Kind és Herglotz

vegyészeti gyár

fiók: Budapest, V., Visegrádi-u. 4.

Ajánlják gyártmányaikat és pedig:

„ORIGINAL-ANTIROSZ”

(rozsdá ellen védőfesték), legtartósabb és rozsdá ellen védő fekete mázolófesték vas-, stb.-nek.

„Original-Flamentod”

(tűz ellen védő festék) tűz és vihar elleni mázolófesték, mely fát, követ érczet stb.-t tűzvész ellen védelmez.

Használati utasítás és ajánlatok kívánatra bérmentve.

Pártoljunk a helyi ipart!

Szőlőtermelők

figyelmébe!

Van szerencsém a t. szőlőgazdák becses figyelmébe ajánlani saját gyártmányu

borsajtóimat,

melyek kitűnő minőségűek és háromszoros áttétellel van ellátva, úgy hogy eddigi bármilyen gyártmányu sajtónál nagyobb erőt kifejt s annak dacára, minél erősebben szorít, annál könnyebben hajt. Ne vásároljon tehát senki addig borsajtót, míg személyesen meg nem győződött a nálam állandóan készülő és raktáron levő kész borsajtók ezen rendkívül praktikus előnyeiről, már csak azért is, mert mindezen előnyök dacára **rendkívül olcsó árban** árusítom ezeket, hogy ezáltal hasznos szolgálatot tehessenek a szőlőgazdák enémü érdekeinek előmozdítására.

Számos megrendelést kérve, vagyok mély tisztelettel **PREIZLER MÓR** (6—2) mulakatos
Debreczen, Deák Ferencz-utca 22.

Pártoljunk a helyi ipart!

Minden külföldinél jobb és olcsóbbak!

Bebizonyított dolog, hogy a

a „Debreczeni Vasöntőde és Géplakatosság”

aranyéremmel kitüntetett
ék szerkezetű, erőátételes

Borsajtóinál

nagyobb erőfejtés már csak viszonyosú présekkel lehetséges.

Nem vásári lakatos áru!

minden részében szakszerűen készített erőteljes gépezetek, melyek feltétlenül jól állással egyedül a gyártelepen kaphatók:

Péterfia, Hadházi utcában.

6—2.

Ruhadiszek

a legszebb és legújabb kivitelben, a legjobb állású, alacsony és magas, párisi és bécsi

Fűzők

minden árban és nagyságban. A legjobb minőségű tiszta selyem és felselyem

Női és férfi esernyők, Toll és gaze boak.

A legújabb vászon és batiszt

Női- és férfi zsebkendők.

Legjobb minőségű

Férfi ingek, gallérok és kézelők kaphatók

Bosznay J. és Társa

divatáruházában

Kossuth utca 11. Zádor-ház.

Minden ruhát és bluzt vevő

havonként új kiadásban megjelenő divatújságot kap.